

Η «ανθοφορία» του εθελοντισμού μέσα από τα μάτια των φοιτητών Νοσηλευτικής

Καμπά Ευριδίκη¹, Μπαμπάτσικου Φωτούλα², Φασόη Γεωργία¹, Κελέση Μάρθα², Γβενταςβίλι Οφέλια³, Λαζάρου Σταματίνα³, Λαμπρογεώργου Αγορίτσα³

1. Επίκουρος Καθηγήτρια, Τμήμα Νοσηλευτικής, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (ΤΕΙ) Αθήνας, Ελλάδα
2. Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Νοσηλευτικής, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (ΤΕΙ) Αθήνας, Ελλάδα
3. Νοσηλεύτρια

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εισαγωγή: Παρόλο που υπάρχει αρκετή έρευνα γύρω από τον εθελοντισμό, λίγα έχουν γραφτεί για τους παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν όλους τους εν δυνάμει εθελοντές, ώστε να εμπνευστούν για να γίνουν εθελοντές, όσο και τους ήδη ενεργούς ώστε να μπορούν να λειτουργήσουν ως μέσο έμπνευσης προς τους εν δυνάμει.

Σκοπός: Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση των απόψεων των φοιτητών Νοσηλευτικής για τον εθελοντισμό.

Υλικό και μέθοδος: Οι ημι-δομημένες συνεντεύξεις με 10 φοιτητές Νοσηλευτικής ήταν το κύριο εργαλείο συλλογής δεδομένων της έρευνας. Η Θεμελιωμένη Θεωρία (Grounded Theory) υιοθετήθηκε για την ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων.

Αποτελέσματα-Συμπεράσματα: Μέσα από την έρευνα καταδεικνύεται το κατά πόσο ο εθελοντισμός είναι κομμάτι της καθημερινότητας των φοιτητών και παράλληλα ο σημαντικός ρόλος της νοσηλευτικής επιστήμης στη διαμόρφωση της στάσης τους ως προς τον εθελοντισμό. Η ανάλυση των δεδομένων παρήγαγε 5 κατηγορίες, οι οποίες παρουσιάζονται ως στάδια I, II, III, IV της «ανθοφορίας του εθελοντισμού». Είναι τα στάδια από τα οποία διέρχεται η εθελοντική δράση και οι παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη του, στην «ανθοφορία» του. Τα στάδια ανάπτυξης της εθελοντικής δράσης παρομοιάζονται με τα στάδια ανάπτυξης των φυτών, καθώς υπάρχουν αρκετές ομοιότητες στον τρόπο «άνθισης» των ιδεών που επηρεάζουν την συμμετοχή στον εθελοντισμό με τα στάδια ανθοφορίας των φυτών.

Λέξεις Κλειδιά: Εθελοντισμός, φοιτητές νοσηλευτικής, ανθοφορία, ποιοτική μελέτη.

Υπεύθυνος αλληλογραφίας: Καμπά Ευριδίκη, Επίκουρος Καθηγήτρια, Τμήμα Νοσηλευτικής, ΤΕΙ Αθήνας, e-mail: evridikikaba@gmail.com

Rostrum of Asclepius® - "To Vima tou Asklipiou" Journal

Volume 14, Issue 2 (April – June 2015)

ORIGINAL PAPER

The "flowering" of volunteering through the eyes of Nursing students

Kaba Evridiki¹, Babatsikou Fotoula², Fasoι Georgia¹, Kelesi Martha², Gvendasvili Ofelia³, Lazarou Stamatina³, Lambrogeorgou Agoritsa³

1. Assistant Professor of Nursing, Department of Nursing, Technological Educational Institute (T.E.I.) of Athens, Greece
2. Associate Professor of Nursing, Department of Nursing, Technological Educational Institute (T.E.I.) of Athens, Greece
3. RN

ABSTRACT

Introduction: Although there is a lot of research done in the area of volunteering, little has been written about the factors that can affect all potential volunteers, so they can be inspired to become volunteers, and for those who are already active volunteers to work as an inspiration to potential volunteers.

Aim: The aim of this study was to explore the views of nursing students on volunteering.

Material and Method: Semi-structured interviews with 10 nursing students were the main data collection tool. Grounded Theory method was used for the analysis of qualitative data.

Results-Conclusions: This study demonstrated that volunteering is part of students' everyday life and also the important role of nursing science in shaping their attitude towards volunteering. Data analysis revealed five categories, which are presented as stages I, II, III, IV of the "flowering of volunteering". The voluntary action and the factors that contribute to the development of the "flowering of volunteering" are going through these stages. The stages of the development of voluntary action likened to the stages of plant growth, as there are many similarities between "the blooming" of the ideas that affect participation in volunteering and the stages of plants' flowering.

Keywords: Volunteering, nursing students, flowering, qualitative research.

Corresponding Author: Evridiki Kaba, Assistant Professor of Nursing, Department of Nursing, Technological Educational Institute (T.E.I.) of Athens, Greece, e-mail: evridikikaba@gmail.com

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο εθελοντισμός αποτελεί μοχλό για την πρόοδο ενός τόπου, λειτουργώντας παράλληλα και ως εφαλτήριο για την προσωπική εξέλιξη των μελών μιας κοινωνίας. Πλήθος ομάδων εθελοντών και οργανωμένων μη κερδοσκοπικών οργανώσεων συμβάλλουν άμεσα ή έμμεσα στην διαχείριση και εξέλιξη μεγάλου αριθμού σημαντικών κοινωνικών προβλημάτων. Ειδικότερα ο χώρος της υγείας, στον οποίο οι φοιτητές Νοσηλευτικής βρίσκονται καθημερινά, συνιστά καίριο πεδίο δράσης του οργανωμένου εθελοντισμού με στόχο τη δυνατότητα αξιοποίησης των πολύτιμων υπηρεσιών των εθελοντών στην καθημερινή λειτουργία των υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής φροντίδας καθώς και σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.¹

Η σημερινή κοινωνία που χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία του ατομισμού και τη κατάργηση της κοινωνικής συνοχής, αναδύεται η αναγκαιότητα της ανάπτυξης του εθελοντισμού στους νέους. Οι νέοι μεταδίδουν το πνεύμα του εθελοντισμού μέσα από κλίμα γεμάτο αισιοδοξία, αγάπη και ικανοποίηση για την προσφορά στον συνάνθρωπο.

Ειδικά σε φοιτητές Νοσηλευτικής η συμμετοχή σε εθελοντικές δράσεις και κυρίως

σε δράσεις σχετικές με το επάγγελμά τους, θεωρείται ότι θα είναι πολλαπλά ωφέλιμη και για τους ίδιους και για την κοινωνία.^{1,2}

Ο πρώτος ανιδιοτελής εθελοντής, σύμφωνα με τον ελληνικό μύθο, ήταν ο Προμηθέας, ο τιτάνας που έκλεψε τη φωτιά από τους θεούς και την έδωσε στους ανθρώπους χαρίζοντας τους παράλληλα τη γνώση και τις τέχνες. Ο Δίας, ως πατέρας και αρχηγός των θεών, τον τιμώρησε, στέλνοντας τον Ήφαιστο να τον σταυρώσει στον Καύκασο, κρατώντας τον εκεί καρφωμένο σε ένα βράχο. Αιώνες μετά σύμφωνα πάλι με έναν αξονικό μύθο της ελληνικής μυθολογίας, ένας άλλος μεγάλος εθελοντής, ο ημίθεος Ηρακλής θα τον απελευθερώσει. Το μύθο αυτό τον ανέδειξε, ως γνωστόν, ο μεγάλος τραγικός ποιητής Αισχύλος στην τριλογία του «Προμηθέας δεσμώτης», και «Προμηθέας λυόμενος» και «Προμηθέας πυρφόρος» και μπορεί να θεωρηθεί πως συμβολίζει ότι η θεμελιακή πηγή της γνώσης οφείλεται στον εθελοντισμό και στην ανιδιοτέλεια.³

Σε κάθε εποχή είναι δυνατόν να ισχυριστούμε πως ο μύθος αυτός συναντιέται με την πραγματικότητα. Το πνεύμα και η γνώση έχει μια «προμηθεϊακή» σχέση με τον εθελοντισμό και την προσφορά. Η γνώση στην πηγή της δεν προσφέρεται από το κράτος, την εξουσία

και την αγορά. Το κράτος μπορεί να δημιουργήσει κατάλληλες συνθήκες και η αγορά να πολλαπλασιάσει το προϊόν της γνώσης, η αλληλεγγύη όμως και ο αλτρουισμός είναι κοινωνική ευαισθησία και οραματισμός. Επίσης ο εθελοντισμός δεν έχει κίνητρο το προσωπικό κέρδος, όπως έχει η αγορά, αλλά το κοινωνικό όφελος, και αποσκοπεί στην δημιουργία και προώθηση της γνώσης. Ο εθελοντισμός τροφοδοτεί τη γνώση και η γνώση δίνει ώθηση στον εθελοντισμό. Συμπερασματικά για να επιτύχει η οργάνωση του εθελοντισμού θα πρέπει να αναπτυχθεί η επικοινωνία των εθελοντικών οργανώσεων.⁴⁻⁶

Στη χώρα μας δρουν σχεδόν όλες οι διεθνείς εθελοντικές οργανώσεις. Η παρουσία και η δράση τους, αναμφίβολα, με την ενεργό συμμετοχή Ελλήνων εθελοντών πολιτών, έχουν προσφέρει πολλά, τόσο στην ευαισθητοποίηση όσο και στην ανάπτυξη του εθελοντικού κινήματος. Και οι ελληνικές όμως εθελοντικές οργανώσεις έχουν μια πολύχρονη και πλούσια δράση. Το δίκτυο αυτών των οργανώσεων απλώνεται παντού και σε κάθε τομέα κοινωνικής έκφρασης. Η συσσωρευμένη εθελοντική εμπειρία κοινωνικής, πολιτικής, πολιτισμικής και περιβαλλοντικής δράσης ασφαλώς λειτούργησε ως κεντρικό ερέθισμα, για τους διεθνείς οργανισμούς, για τον πολιτικό κόσμο και για την πατρίδα μας. Έδωσε στον εθελοντισμό τη θέση που πραγματικά του ανήκει: ως αξία και ως πράξη που τονώνει την

ατομική και συλλογική ευθύνη των πολιτών απέναντι στο κοινωνικό σύνολο και στην αρμονική σχέση του ανθρώπου με τη φύση και το νέο τεχνολογικό κόσμο. Μέσα σε αυτό το περιβάλλον και με τα σημαντικά γεγονότα, όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 και το διεθνές έτος του εθελοντισμού, γεννήθηκε η ανάγκη για την ανάπτυξη του εθελοντικού κινήματος.⁷⁻⁹

ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ

Σχεδιασμός της έρευνας

Ως μεθοδολογία για την παρούσα έρευνα χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική προσέγγιση που βασίστηκε στις αρχές της Θεμελιωμένης Θεωρίας. Η ποιοτική προσέγγιση είναι η καταλληλότερη για την μελέτη και διερεύνηση προσωπικών εμπειριών, αξιών και στάσεων. Ειδικότερα, η ποιοτική προσέγγιση έχει χαρακτηριστεί βιβλιογραφικά ως η πλέον κατάλληλη μεθοδολογία για την αξιολόγηση απόψεων, στάσεων και εμπειριών των Νοσηλευτών.¹⁰

Η συλλογή των δεδομένων έγινε με προγραμματισμένη συνέντευξη και συγκεκριμένα με ημιδομημένη τεχνική. Επτά ανοικτού τύπου ερωτήσεις συμπεριλήφθηκαν στο σχέδιο της συνέντευξης, οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν από τους ερευνητές προκειμένου να διευκολύνουν ή να καθοδηγήσουν τη συζήτηση όταν αυτό κρινόταν αναγκαίο. Τα πεδία μελέτης βασίστηκαν στην ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας και αναφερόταν κυρίως στα

«πως» και «γιατί», προσπαθώντας να ανακαλύψει φαινόμενα και σχέσεις μεταξύ τους, παράγοντες που επηρεάζουν την εθελοντική δράση των φοιτητών και τις απόψεις τους για τον εθελοντισμό και την σημασία του.

Οι υποψήφιοι για συνέντευξη αρχικά ερωτήθηκαν αν ήθελαν να συμβάλουν στην έρευνα. Μετά την συγκατάθεση τους προγραμματιζόταν η συνέντευξη. Συγκεκριμένα οι συνεντεύξεις ηχογραφήθηκαν μετά την συγκατάθεση τους και καταγράφηκαν με ένα πρόγραμμα εγγραφής ήχου (Windows Media Player) σε ένα φορητό υπολογιστή.

Ο χρόνος που απαιτήθηκε για κάθε συνέντευξη ήταν κατά μέσο όρο 30 λεπτά. Οι συνεντεύξεις διεξήχθησαν σε κάποια άδεια αίθουσα χωρίς την παρουσία άλλων συμφοιτητών

Πληθυσμός της μελέτης

Στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιήθηκε δείγμα ευκολίας. Αποτελείτο από 10 φοιτητές Νοσηλευτικής, και αφορούσε άτομα που φοιτούσαν στο Τμήμα Νοσηλευτικής του ΤΕΙ Αθήνας ανεξαρτήτου εξαμήνου. Η συλλογή των δεδομένων είχε διάρκεια 6 μήνες. Το δείγμα αποτέλεσαν 6 γυναίκες και 4 άνδρες με μέσο όρο ηλικίας τα 20 έτη. Ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες φοιτητές να διαθέσουν χρόνο για να μοιραστούν προφορικά τις αντιλήψεις τους για τον εθελοντισμό. Οι

συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν σε κενά μεταξύ μαθημάτων. Οι φοιτητές που κλήθηκαν να συμμετάσχουν στις συνεντεύξεις δεν ήταν προαπαιτούμενο να ασχολούνται ενεργά με τον εθελοντισμό απλά να είναι φοιτητές Νοσηλευτικής στο Τμήμα Νοσηλευτικής του ΤΕΙ Αθήνας

Ανάλυση

Για την ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων γινόταν απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων. Στις απομαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκε ανάλυση περιεχομένου από τους ερευνητές για να διασφαλιστεί η εγκυρότητα της ερμηνείας των ποιοτικών δεδομένων.

Ακόμη, για την ανάλυση εφαρμόστηκε η μέθοδος της κωδικοποίησης και της θεματικής κατηγοριοποίησης. Για την κωδικοποίηση των απομαγνητοφωνημένων συνεντεύξεων, οι ερευνητές μελέτησαν τις συνεντεύξεις προκειμένου να εντοπίσουν σημαντικές απόψεις των φοιτητών για τον εθελοντισμό ώστε να τις κωδικοποιήσουν. Στη συνέχεια συνέκριναν τους διάφορους κωδικούς, βασιζόμενοι στις διαφορές και τις ομοιότητες για να διαμορφώσουν τις θεματικές κατηγορίες που αναδύθηκαν από την ανάλυση των δεδομένων.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η ανάλυση των δεδομένων παρήγαγε 5 κατηγορίες, οι οποίες παρουσιάζονται ως

στάδια I, II, III, IV της «Ανθοφορίας του Εθελοντισμού» και παρομοιάζονται με τα στάδια ανθοφορίας των σπόρων ενός φυτικού ζωντανού οργανισμού

Σύμφωνα με τις συνεντεύξεις των φοιτητών, οι θεματικές κατηγορίες που αποτυπώνουν τις απόψεις και εμπειρίες τους για τον εθελοντισμό είναι: το στάδιο I: «Κινητήριες δυνάμεις του εθελοντισμού», στάδιο II: «Τροχοπέδη στον εθελοντισμό», στάδιο III: «Το «Μικρόβιο» της Νοσηλευτικής στην «Υγεία» του Εθελοντισμού», στάδιο IV: η «Φωτοπερίοδος του εθελοντισμού» και όλα τα 4 στάδια συντελούν στην 5^η κατηγορία την «Ανθοφορία του Εθελοντισμού».

Μοντέλο της «ανθοφορίας» του εθελοντισμού

Η «ανθοφορία» του εθελοντισμού μπορεί να γίνει κατανοητή μέσα από το πλαίσιο της αλληλεπίδρασης μιας σειράς παραγόντων (εσωτερικών και εξωτερικών) και μιας σειράς σταδίων που παρομοιάζονται με την ανθοφορία των φυτών. Η αλληλεπίδραση μεταξύ αυτών των παραγόντων (εσωτερικών- όπως η ανθρώπινη προσωπικότητα και θέληση) σε συνδυασμό με τις κατάλληλες συνθήκες (κίνητρα από οικογένεια-παιδεία) καθώς και εξωτερικών παραγόντων (που αφορούν τις συνθήκες ανάπτυξης όπως σπουδές Νοσηλευτικής αλλά και οικονομική κρίση), επηρεάζουν τελικά τόσο την «ανθοφορία» του εθελοντισμού όσο και την «παραγωγή σπόρων» για την διαίωνιση του είδους και την ενεργό

συμμετοχή στην διάδοση του ιδεώδους του εθελοντισμού.^{11,12}

Κινητήριες δυνάμεις εθελοντισμού

Για την εφαρμογή εθελοντικών πράξεων προαπαιτούμενη θεωρείται η προδιάθεση στην ανιδιοτελή προσφορά προς τον συνάνθρωπο ως δομικό στοιχείο της ιδιοσυγκρασίας του κάθε ατόμου. Αδιαμφισβήτητα, η επιστημονική κατάρτιση και οι εξειδικευμένες γνώσεις συμβάλλουν αποτελεσματικά στις ανάγκες του εθελοντισμού, ωστόσο, θεμελιώδης αρχή για την εφαρμογή και κινητοποίηση στον εθελοντισμό θεωρείται η θέληση για προσφορά,^{13,14} όπως προσθέτει παρακάτω ο φοιτητής.

«Οι γνώσεις σου προσφέρουν κάτι παραπάνω αλλά κυρίως έχει να κάνει με τον άνθρωπο το πόσο καλός εθελοντής θα γίνει κάποιος. Αυτός που θέλει να προσφέρει για να δει τους γύρω του χαρούμενους, θέλει να μάχεται για το καλύτερο, ιδεαλιστής, ρομαντικός, δεν επαναπαύεται με αυτό που έχει, θέλει το καλύτερο και μέσα από αυτό θέλει να νιώθει καλύτερα ολοκληρωμένος».

Όπως προαναφέρθηκε παρομοιάζεται η διαδικασία του εθελοντισμού με αυτή της ανάπτυξης των φυτών. Στους ζωντανούς φυτικούς οργανισμούς οι εσωτερικοί παράγοντες αναφέρονται στο ότι οι σπόροι πρέπει να είναι ζωντανοί (να έχουν ζωτικότητα) και να έχει διακοπεί ο λήθαργος τους (μια φυσιολογική λειτουργία που βοηθά τους σπόρους να επιβιώνουν για μεγάλο

χρονικό διάστημα. Η διακοπή του λήθαργου είναι προαπαιτούμενο της βλάστησης).¹⁵⁻¹⁷ Παρόμοια και για την ανάπτυξη του εθελοντισμού πρέπει οι εθελοντές να είναι σε συνεχή εγρήγορση, «διακοπή του λήθαργου» ώστε να παράγουν έργα ενθαρρύνοντας ο ένας τον άλλον. γεγονός που προϋποθέτει ότι η ενασχόληση με την εθελοντική εργασία πρέπει να γίνεται αυτοβούλως,¹⁸⁻²⁰ όπως αναφέρεται παρακάτω:

«Συναντά τα θέλω και τα πιστεύω μου, πρέπει να υπάρχει το «μικρόβιο», υπάρχει ψυχική ανάγκη, το να βοηθάς κάποιον σε κάνει να αισθάνεσαι ωραία... αισθάνεσαι ικανοποίηση, ότι είσαι χρήσιμος, κοινωνικοποιείσαι, βοηθάς κάποιον που έχει ανάγκη, λύνονται προβλήματα, δεν αισθάνεσαι μόνος...»

Η στροφή στον εθελοντισμό προϋποθέτει μια προσωπική εσωτερική αναζήτηση και υιοθέτηση ενός συγκεκριμένου τρόπου συμπεριφοράς, με οδηγό πάντα την αγάπη για τον συνάνθρωπο ²¹⁻²⁴ όπως αναφέρεται παρακάτω:

«Εθελοντισμός είναι να κάνεις κάτι με την καρδιά σου, ολόψυχα χωρίς να υπάρχει εξαναγκασμός από άλλους αλλά ούτε και για προσωπικό όφελος... είναι το να βοηθάς κάποιον χωρίς κάποιο αντάλλαγμα όπως χρήματα και η προσφορά αυτή σε βοηθάει να γίνεις καλύτερος άνθρωπος».

Εθελοντής θεωρείται ο πολίτης που προσφέρει ανιδιοτελώς χωρίς να θεωρεί τον εαυτό του ανώτερο. Η επαφή με τον

εθελοντισμό δύναται να προκύψει από απλές αφορμές αρκεί να υπάρχει η θέληση.

Από μια πρόσφατη μελέτη για την διερεύνηση των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας που ωθούν τους επαγγελματίες υγείας στον εθελοντισμό, φαίνεται να υπάρχουν κάποιες ενδείξεις ότι τα άτομα που έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια, είναι άτομα με υψηλό αίσθημα αλτρουισμού, έχουν χαμηλή τιμή στην κλίμακα ναρκισσιστικής προσωπικότητας και υψηλό σκορ προσωπικότητας,²⁵ όπως αναφέρεται παρακάτω:

«Ήθελα να κάνω κάτι διαφορετικό. Με ευχαριστεί να κουράζομαι. Δεν κοιμάμαι πια. Αισθανόμουν μια αγκαλιά. Ο εθελοντισμός έχει γίνει η ζωή μου, η προτεραιότητά μου».

Μέσα από το έργο του στις εθελοντικές οργανώσεις, κάθε εθελοντής παρακάμπει το ατομικό συμφέρον και την προσωπική προβολή, προκειμένου να επιτύχει το συλλογικό όφελος.

«Προσωπικά ποτέ δεν περιμένω οφέλη, ούτε καμιά επαγγελματική αποκατάσταση, ούτε λεφτά, ούτε φοροελαφρύνσεις. Ούτε ένα ευχαριστώ από το συνάνθρωπο απλά επιδιώκω τη δική μου εσωτερική γαλήνη και χαρά».

Συμπερασματικά οι φοιτητές νοσηλευτικής δεν προσδοκούν σε προσωπικά οφέλη (οικονομικά, κοινωνικά) από την ενασχόληση τους με τον εθελοντισμό στοιχείο που

προκύπτει από την θεώρηση της νοσηλευτικής επιστήμης αρχικά ως «λειτουργήμα» και μετέπειτα ως επάγγελμα.
26,27

Οι φοιτητές που συμμετείχαν στην έρευνα έδειξαν ενδιαφέρον ως προς τον εθελοντισμό και εξέφρασαν την θέληση τους για μελλοντική ενασχόληση σε συγκεκριμένα βέβαια πεδία του εθελοντισμού για τα οποία θα ήταν ικανοί να «στρατευθούν» και να προσφέρουν εθελοντική εργασία όπως η αιμοδοσία, το περιβάλλον, οργανώσεις που αφορούν τα παιδιά.

Τροχοπέδη στον εθελοντισμό

Δεν είναι λίγοι αυτοί που αναγνωρίζουν την αξία του εθελοντισμού και θεωρούν πως πρέπει να συμβάλλουν όλοι στην εθελοντική προσφορά. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω από τα λεγόμενα των φοιτητών Νοσηλευτικής φαίνεται ότι θα ήθελαν πολύ να ασχοληθούν με τον εθελοντισμό. Υπάρχει ωστόσο πάντοτε μια απόσταση ανάμεσα στο τι δηλώνει κάποιος ότι θα ήθελε ή τι θα μπορούσε να κάνει κανείς και στο τι όντως πράττει. Αυτό φάνηκε καθαρά από τα σχόλια εκείνων που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις. Σε γενικές γραμμές όμως η συνολική αίσθηση των απαντήσεών τους στο συγκεκριμένο ζήτημα δεν ήταν αρκετά πειστική ως προς το αν οι δηλώσεις τους θα μπορούσαν ποτέ να γίνουν πράξη

Πέρα από τα εμπόδια που αντιμετωπίζουμε στην Ελλάδα για την ανάπτυξη του εθελοντισμού πολλοί άνθρωποι λόγω μη

συνειδητοποίησης της υψηλής αξίας του, χρησιμοποιούν δικαιολογίες για αποποίηση ευθυνών, χρησιμοποιώντας πολλές φορές τη δικαιολογία έλλειψης χρόνου ή έλλειψη ενημέρωσης από φορείς. Οι συμμετέχοντες, άφησαν την εντύπωση ότι δεν είχαν την επιθυμία ή την πρόθεση να ασχοληθούν πραγματικά με τον εθελοντισμό. Θα έλεγε κανείς πως «έπρεπε» (με βάση κάποιο είδος «πολιτικής ορθότητας») να δηλώνουν ότι τους ενδιαφέρει ο εθελοντισμός και ότι θα στρατεύονταν, χωρίς όμως να φαίνονται καθόλου έτοιμοι ή διατεθειμένοι να περάσουν στην πράξη. Συμπερασματικά, το μέλλον εθελοντισμού στους νέους, παραμένει αβέβαιο στη χώρα μας, παρά την «αναλαμπή» των Ολυμπιακών αγώνων όπως φαίνεται και παρακάτω.^{28,29}

«Δεν το είχα σκεφτεί, είχα ακούσει αλλά δεν είχα πάρει την απόφαση γιατί δεν είχα χρόνο λόγο της σχολής, βασικά δικαιολογία απλά δεν είχα πάρει την απόφαση να ασχοληθώ».

«Παρόλο που παρακολουθούσα όλα τα μαθήματα, διάβαζα και ήμουν επιμελής φοιτήτρια, υπήρχε ελεύθερος χρόνος να ασχοληθώ με τον εθελοντισμό, δεν ξέρω αν θα χρειαζόταν να δουλέψω παράλληλα αν θα είχα ακόμη ελεύθερο χρόνο να τον διαθέσω στον εθελοντισμό.»

«Μέχρι στιγμής δεν έχω ασχοληθεί οργανωμένα με τον εθελοντισμό σε ΜΚΟ γιατί δεν έχω προσαρμοστεί πλήρως στη σχολή».

«Δεν έχω ψάξει από μόνος μου για τον εθελοντισμό. Δεν έχω ασχοληθεί με τον

εθελοντισμό γιατί δεν έχω ενημερωθεί ακόμα, αν είχα ενημερωθεί θα είχα ασχοληθεί».

«Ήθελα να ασχοληθώ με *special olympics* αλλά ήμουν ληξιπρόθεσμος».

«Οι άνθρωποι δεν έχουν χρόνο, ενημέρωση, εκπαίδευση».

«Δεν είναι η προτεραιότητα των φοιτητών ο εθελοντισμός, προτιμούν να περάσουν καλά την φοιτητική τους ζωή».

Παρόμοια αποτελέσματα είχαν προκύψει από την έρευνα που διεξήχθη το 2005 στο Πανεπιστήμιο Αθηνών στο τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ με θέμα « Η νέα γενιά στην Ελλάδα σήμερα».³⁰

Παρ' όλα αυτά η έκβαση της συζήτησης φαίνεται να είχε κάποιο θετικό αντίκτυπο για κάποιους από τους ερωτώμενους που ήταν πραγματικά ευαισθητοποιημένοι, και λειτούργησε ως κίνητρο για περαιτέρω ενημέρωση σε πεδία του εθελοντισμού που δεν είχαν σκεφτεί, δίνοντας μάλιστα, και προτάσεις για δράση εθελοντισμού.

«Να οργανωθούν στα πανεπιστήμια ομάδες όπως είναι τα διάφορα κόμματα που έχουμε με την διαφορά ότι η κάθε μια θα αναλάβει εντατικά ένα συγκεκριμένο έργο. Και να οργανώνουν διάφορες δραστηριότητες που θα βοηθήσουν το έργο τους».

«Οι περισσότεροι φοιτητές θα μπορούσαν να ασχοληθούν εθελοντικά από το να δώσουν ρούχα μέχρι να πάνε στο σπίτι κάποιου και να τον βοηθήσουν».

«Δεν θεωρώ ότι είναι κακό να πας σε ένα σχολείο και να μνήσεις τα παιδιά από μικρά στον εθελοντισμό, παρακινώντας τα με μια αναδάσωση ή έναν καθαρισμό παραλίας».

Με εξαίρεση την περίπτωση ενός ερωτώμενου όπου «ξεκλειδώνει» ένα νέο πεδίο στο οποίο αποτυπώνεται η δυσπιστία των νέων και η σχετικά προβληματική σχέση με τον ευρύτερο χώρο της κοινωνικής συμμετοχής. Συγκεκριμένα, όσον αφορά την εμπλοκή και την ενεργή συμμετοχή σε ΜΚΟ, οι φοιτητές αμφιβάλουν για την ανιδιοτελή οικονομική προσφορά του κράτους και των ιδιωτών που εμπλέκονται σε αυτές.³¹⁻³³

Αναφέρει:

«Το οργανωμένο δεν μου αρέσει γιατί δεν μου αρέσει η εκμετάλλευση, Ο λόγος που με απέτρεψε είναι ότι δεν γνωρίζω τον ακριβή σκοπό και κατά πόσο υπάρχει εκμετάλλευση του εθελοντή από την εκάστοτε οργάνωση, Όλοι κοιτάνε το συμφέρον τους από το να βοηθήσουν το συνάνθρωπο».

«Εξαιτίας του ονόματος ΜΚΟ σημαίνει ότι σε επιδοτεί το κράτος άρα σαν συνέπεια δεν πιστεύω ότι υπάρχουν ΜΚΟ. Εσύ δουλεύεις άδικα και κάποιος παίρνει χρήματα».

Όπως αναφέρεται σε μελέτες ^{25,34-37} όσον αφορά στη σχέση εθελοντικών οργανώσεων και κράτους θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι από πλευράς κράτους χαρακτηρίζεται από αποσπασματικότητα η οποία δεν βοηθά αλλά δημιουργεί προβλήματα. Επικρατεί μια έλλειψη θεσμικού

πλαisiού και δυστυχώς δεν υπάρχει συνεννόηση μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων για το τι θα πρέπει να γίνει. Επομένως είναι αναγκαίο να υπάρξουν αμοιβαίες συζητήσεις για την δημιουργία όχι μόνο θεσμικού πλαισιού αλλά και της ύπαρξης διαφάνειας, λογοδοσίας, αποδοτικότητας και συνεργατικής δημοκρατίας. Όμως, δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί μια συνεργασία για την μετατόπιση των κρατικών βαρών στους εθελοντές οι οποίοι είναι ένα απλήρωτο εργατικό δυναμικό. Ο εθελοντισμός είναι απλά μια άποψη για την ζωή που δεν επιβάλλεται και δεν πληρώνεται. Αυτό που είναι επιθυμητό είναι μια μικτή συνεργασία που θα συμμετέχουν και θα ανταλλάσσουν απόψεις όλοι οι φορείς κρατικοί και μη, με στόχο το κοινωνικό καλό. Σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να εμπλέκονται προσωπικά συμφέροντα και να υπάρχει ανταγωνισμός. Στόχος είναι η συνεργασία.

Το «Μικρόβιο» της Νοσηλευτικής στην «Υγεία» του Εθελοντισμού

Πίσω από ένα μικρό τμήμα κάποιου φυτού βρίσκεται ένας ολόκληρος κόσμος από βακτήρια και μικρόβια, που συμβιώνουν, αναπτύσσονται, οργανώνουν κοινωνίες, κτίζουν μικρές νησίδες βιοποικιλότητας, μέσα από πολύπλοκες διαδικασίες αλληλεπίδρασης. Αυτά βοηθούν στην επιβίωση των φυτών σε περιόδους ξηρασίας και στην αύξηση πρόσληψης θρεπτικών

συστατικών, το ρυθμό ανάπτυξης ακόμα και την παραγωγή σπόρων και τα βοηθούν έτσι να επιβιώσουν.¹⁵⁻¹⁷ Με παρόμοιο τρόπο το «μικρόβιο» της νοσηλευτικής συμβάλει με τον δικό του ιδιόμορφο τρόπο στην "υγεία" του εθελοντισμού.

«Η Νοσηλευτική είναι η βοήθεια, συνεισφορά στο συνάνθρωπο, είναι κοινωνικό έργο. Αν δεν το αισθάνεσαι θα κάνεις την δουλειά σου αλλά δεν θα έχεις το ίδιο αποτέλεσμα με κάποιον που θα προσφέρει με την ψυχή του στο ασθενή Μέσα από την σχολή (τον πόνο που βλέπουμε μέσα στα νοσοκομεία) καταλαβαίνεις πόσο ανάγκη σε έχει κάποιος όταν δεν μπορεί να κάνει από τα πιο απλά πράγματα... Σε αυτό το επάγγελμα δεν κάνεις διακρίσεις και έχεις ευκαιρίες να βοηθήσεις...»
«Είναι κυρίως θέμα παιδείας,, αν και το όλο κλίμα σε κάνει να προσφέρεις, αν και μπορεί να το θεωρείς δεδομένο. Στην σχολή μας όμως μας το ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΝ. Θεωρώ ότι η νοσηλευτική είναι προσφορά».

Όπως υπάρχουν στα φυτά μικρόβια λιγότερα γνωστά με άγνωστη δράση ως ένα ανεξερευνήτο «μικρόβιο» στην ανάπτυξη εθελοντισμού της εποχή μας μπορεί να χαρακτηριστεί η οικονομική κρίση. Η οικονομική κρίση δεν έχει μειώσει τη διάθεση προσφοράς των ανθρώπων. Με βάση πρόσφατη έκθεση του Barklays Wealth, παρατηρείται αύξηση της φιλανθρωπίας στις ΗΠΑ και τον Καναδά. Μεταξύ των 500 Βρετανών και Αμερικάνων ιδιωτών που έχουν στη διάθεσή τους τουλάχιστον ένα

εκατομμύριο δολάρια προς επένδυση, μόνον η εκπαίδευση φαίνεται να ξεπερνά την φιλανθρωπία στις προτεραιότητες τους. Σε ποσοστό μόλις 28%, οι Αμερικανοί δηλώνουν ότι δωρίζουν λιγότερα χρήματα σε σύγκριση με 18 μήνες νωρίτερα, ενώ το 26% δηλώνει ότι έχει αυξήσει τα χρήματα που διαθέτει για φιλανθρωπικούς σκοπούς. Παρόμοιες τάσεις επικρατούν και μεταξύ των πλούσιων κληρονόμων από τις δύο χώρες. Αύξηση παρατηρείται επίσης στις δωρεές που προσφέρουν οι επιχειρηματίες, οι οποίοι αναφέρουν αύξηση σε ποσοστό 31%, ενώ μόλις το 17% αυτών δήλωσαν ότι έχουν περιορίσει τις φιλανθρωπικές τους εισφορές. Στην Ελλάδα, σύμφωνα με την Gallup (<http://www.gallup.com>) και σχετικές μελέτες – δημοσκοπήσεις το 2013, η Ελλάδα ήταν στην τελευταία θέση από τις 135 χώρες από άποψη εισφορών σε εθνικό επίπεδο στη φιλανθρωπία (δωρεών για φιλανθρωπικούς σκοπούς και του χρόνου παροχής εθελοντισμού). Μόνο το 6% των Ελλήνων δίνει χρήματα σε φιλανθρωπίες, και ένα 4% ασκεί εθελοντικό έργο σε τακτική βάση.³⁸⁻⁴⁰

«Η κρίση μπορεί να μας βοηθήσει στην ευαισθητοποίηση μας. Μας είναι πιο εύκολο να καταλάβουμε τους συνανθρώπους μας.... Τώρα με την οικονομική κρίση πρέπει να έχουμε περισσότερη επαγρύπνηση γιατί έχουμε αρχίσει να αντιμετωπίζουμε προβλήματα που μας κάνουν να βλέπουμε πόση ανάγκη υπάρχει γύρω μας».

«Η κρίση μας έχει επηρεάσει χρειάζεται να εργαζόμαστε περισσότερο. Κοιτάει ο καθένας τον εαυτό του και τα προβλήματα του, όχι με την κακή έννοια ότι δεν είμαστε καλοί άνθρωποι, απλά προσπαθεί ο καθένας να λύσει πρώτα τα προβλήματα του».

«Οι περισσότεροι ή ψάχνουν δουλειά ή είναι στη δουλειά από το πρωί ως το βράδυ για να μην απολυθούν. Επιπλέον η κρίση επηρεάζει την διάθεση με συνέπεια να μην έχουν διάθεση να ασχοληθούν με τον εθελοντισμό. φέτος είμαστε οι μισοί από ότι ήμασταν πέρσι».

Αν και πίσω από την κρίση κρύβονται βαθύτεροι λόγοι μη απασχόλησης με τον εθελοντισμό όπως η νοοτροπία πολλών να συμμερίζονται τον πόνο των άλλων μόνο αν βρεθούν στην ίδια θέση, ή κάποιων άλλων οι οποίοι συμμετέχουν ενεργά στην εθελοντική προσφορά μόνο για να φανεί πως κάτι πρόσφεραν.

«Υπάρχει μιζέρια η οποία δεν σε αφήνει να βοηθήσεις, αυτό όμως δεν συνεπάγεται ότι δεν ενδιαφέρεσαι για τον συνάνθρωπό αλλά πολλοί αποζητάμε τον εύκολο εθελοντισμό, δηλαδή να δώσουμε χρήματα και να ξεμπερδεύουμε , και όχι πράξη, και αυτό γινόταν και πριν την κρίση. Αν και αυτό είναι σημαντικό, δεν διαθέτουμε χρόνο για πράξεις».

«Υπάρχει αδιαφορία ,ανεπαρκής πληροφόρηση, αδιαφορία για τον συνάνθρωπο, νοοτροπία του δούναι και λαβείν».

«Σαν κοινωνία έχουμε μάθει να κοιτάμε τον εαυτό μας».

«Η πολιτεία άργησε πάρα πολύ να δώσει σημασία στον εθελοντισμό. Τον τελευταίο καιρό γίνονται κάποιες ενέργειες».

Σε πολλές χώρες υπάρχει μια αντίστροφη σχέση ανάμεσα στον εθελοντισμό και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Με συνέπεια οι πιο περιθωριοποιημένες κοινωνικές ομάδες να έχουν τον μικρότερο βαθμό συμμετοχής σε εθελοντική εργασία. Τα βασικότερα εμπόδια στην εθελοντική συμμετοχή που έχουν καταγραφεί είναι η φτώχεια, η ανεργία, η αποξένωση των νέων και οι ανεπαρκείς οργανωτικές τακτικές.⁴¹⁻⁴³

Φωτοπερίοδος του εθελοντισμού

Όπως ένας από τους βασικούς εξωτερικούς παράγοντες ανάπτυξης των ζωντανών φυτικών οργανισμών είναι η φωτοπερίοδος έτσι και στον εθελοντισμό υπάρχει η περίοδος ανάπτυξης. Φωτοπερίοδος καλείται η περίοδος κατά την διάρκεια της ημέρας, δηλαδή η διάρκεια της ύπαρξης ηλιακού φωτός, όπου γίνεται το φύτευμα των σπόρων. Η άνθηση σε πολλά φυτά εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την φωτοπερίοδο.¹⁵⁻¹⁷

Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα όσον αφορά τον εθελοντισμό καταλυτικός παράγοντας για την άνθηση του είναι «η φωτοπερίοδος του εθελοντισμού», δηλαδή η συνεχής ενημέρωση και διαφήμιση. Η ενημέρωση- διαφήμιση- χρηματοδότηση στοχεύει στη δημιουργία εργαλείων διάδοσης (ιστοσελίδα, εγχειρίδιο, DVD/CD), τα οποία

αυξάνουν την ευαισθητοποίηση των κοινωνικών οργανώσεων και των πολιτών για τα οφέλη του εθελοντισμού. Η αναγνώριση, η διευκόλυνση και η προώθηση του εθελοντικού πνεύματος και της δικτύωσης είναι ουσιαστικά για την υλοποίηση όλων των μορφών του εθελοντισμού. Προκειμένου να εξασφαλισθεί μία αποτελεσματική υποδομή για τον εθελοντικό τομέα, η υποστήριξη όλων των παραγόντων της κοινωνίας: των επιχειρήσεων και των κυβερνήσεων σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, είναι αναγκαία.⁴²⁻⁴⁴

Για την αλληλεπίδραση και συμμετοχή ενεργά σε εκδηλώσεις και δημιουργικές δραστηριότητες απαραίτητη προϋπόθεση είναι η συνειδητοποίηση του χρέους. Αρκεί οι διάφοροι αυτοαποκαλούμενοι εθελοντικοί φορείς και τα πρόσωπα που τους απαρτίζουν να συνειδητοποιήσουν το μέγεθος της ευθύνης τους. Αρκεί να αντιμετωπίσουν αλλιώς το χρέος προς το σύνολο και να συνδράμουν αναλόγως « το ΕΜΕΙΣ πάνω από το εγώ»,^{45,46} όπως αναφέρουν παρακάτω.

«Πρέπει να καταλάβουμε εμείς οι ίδιοι πόσο σημαντικό είναι. Πιστεύω ότι έχει μεγάλη δύναμη ο εθελοντής και βέβαια εγώ το έζησα από προσωπική εμπειρία και έτσι κατάλαβα την αξία της προσφοράς και του εθελοντισμού».

Όπως η επίδραση της φωτοπεριόδου έχει μελετηθεί κυρίως στην αλλαγή του βιολογικού κύκλου των φυτών από τη

βλαστική στην αναπαραγωγική φάση, δηλαδή στο σχηματισμό των ανθικών καταβολών και στη συνέχεια άνθηση και σχηματισμό καρπών και σπόρων.¹⁵⁻¹⁷ Παρόμοια με την επίδειξη των επιτευγμάτων και τον έπαινο ωθούνται οι πολίτες να κατανοήσουν το έργο του εθελοντισμού. Να συνεργαστούν και να συμμετάσχουν στην οικοδόμηση μιας κοινωνίας ακόμα πιο προσιτής, δημοκρατικής και με παγκόσμιο προσανατολισμό, ενωμένης και εμπλουτισμένης μέσω της πολιτισμικής της πολυμορφίας.^{43,47,48}

Η Ανθοφορία του Εθελοντισμού

Με την προϋπόθεση της πραγματοποίησης των ανωτέρω προκύπτει: η Ανθοφορία. Η άνθηση του εθελοντισμού είναι ίσως η επιτομή της λειτουργίας των ανθρώπων και της κοινωνίας, γι' αυτό θα πρέπει να υπάρχει επιβράβευση, όπως έπαινος, αναγνώριση των ταλέντων και των επιτευγμάτων. Αυτός μπορεί να εκφραστεί με ποικίλους τρόπους ένα απλό ευχαριστώ, την προσφορά, τη δημόσια αναγνώριση και την παροχή συστατικών επιστολών.

«Ως αντίτιμο την αμοιβή ο εθελοντισμός χάνει τον χαρακτήρα του. Αλλά άλλο εκτός από τα χρήματα θα με παρότρυνε πχ μοριοδότηση, αναγνώριση.»

Η ανθοφορία είναι μακράν η πιο «λαμπερή» πλευρά της ζωής, η πιο πολιτισμικά αναγνωρίσιμη πλευρά της ζωής (ο μεγάλος

πρωταγωνιστής). Βιολογικά σημαίνει ανταλλαγή γενετικού υλικού που είναι η βάση της εξελικτικής διαδικασίας και της οικολογικής προσαρμογής και επιβίωσης αυτών. Η ανθοφορία είναι ίσως η επιτομή της λειτουργίας ανάπτυξης των φυτών. Η άνθηση αφορά την εμφάνιση και ωρίμανση των ανθοφόρων οφθαλμών. Η γονιμοποίηση των θηλυκών ανθέων δηλαδή τον σχηματισμό του καρπού προϋποθέτει την επικονίαση δηλαδή την μεταφορά της ώριμης γύρης που απελευθερώνουν τα αρσενικά στα θηλυκά άνθη. Μπορεί να γίνει είτε από μόνη της (αυτογονιμοποίηση) είτε με άλλους παράγοντες (έντομα, άνεμος) που οδηγούν στην σταυρογονιμοποίηση. Βιολογικά σημαίνει τη παραγωγή σπόρων για την διαίωσιση του είδους.

Οικολογικά τα σπόρια αυτά θα πέσουν στο έδαφος και θα δημιουργήσουν την «τράπεζα σπόρων». Από την τράπεζα αυτή, όταν έρθει η «κατάλληλη στιγμή» θα ξεκινήσει ο νέος κύκλος ζωής των φυτών.¹⁵⁻¹⁷

«Τα σπόρια του εθελοντισμού... Η ιδέα του εθελοντισμού ...ο εθελοντισμός είναι ο ίδιος ο σπόρος ...αυτόν πρέπει να βοηθήσουμε να ανθήσει μέσα στις καρδιές των ανθρώπων...»

Όπως η βιολογική και γενετική ποικιλότητα στη γεωργία είναι ζωτικής σημασίας για την αειφόρο ανάπτυξη της γεωργικής παραγωγής και της υπαίθρου¹⁶, έτσι και η εξέλιξη του εθελοντισμού που έχει ως αποτέλεσμα την συνεχή άνθηση του πολιτισμού προϋποθέτει

την ανταλλαγή γνώσεων, νοοτροπίας και απόψεων μεταξύ κοινοτήτων μιας χώρας αλλά και χωρών. Ο εθελοντισμός προβάλλεται όλο και περισσότερο στα εθνικά και διεθνή προγράμματα δράσης σε παγκόσμιο επίπεδο, οδηγώντας πολλές χώρες να υιοθετήσουν στρατηγικές ή πολιτικές προς την κατεύθυνση αυτή, δίνοντας την ευκαιρία για περαιτέρω ευαισθητοποίηση σε σχέση με τον εθελοντισμό και προωθώντας την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των χωρών. Η «ανθοφορία» του εθελοντισμού θα έχει επιτευχθεί όταν οι εθελοντές θα μπορούν να συμβάλλουν, όχι μόνο στην προσωπική τους ανάπτυξη, αλλά και στην ανάπτυξη των κοινοτήτων μέσω του εθελοντισμού.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ερευνητική εργασία είχε στόχο αρχικά να διερευνήσει τις απόψεις των φοιτητών Νοσηλευτικής για τον εθελοντισμό και τη στάση τους προς αυτόν. Μέσα από την ανάλυση διαπιστώθηκε ότι οι φοιτητές Νοσηλευτικής αναγνωρίζουν την σημασία του εθελοντισμού για την κοινωνία. Ο Εθελοντισμός δεν αποφέρει μεγάλο όφελος μόνο σε αυτούς που λαμβάνουν αλλά και σε αυτόν που προσφέρει αφίλοκερδώς. Φέρνει τους ανθρώπους πιο κοντά και βοηθάει να διευθετηθούν τα κοινωνικά προβλήματα στη βάση τους. Ενισχύει την απόκτηση κοινωνικών, επικοινωνιακών και επαγγελματικών δεξιοτήτων και αναπτύσσει νέες ικανότητες, προωθώντας με αυτό τον

τρόπο την τυπική και μη τυπική/άτυπη μάθηση. Προωθείται η ενεργός και υπεύθυνη συμμετοχή του πολίτη, η οποία ενισχύει τις αξίες και τις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας και της δικαιοσύνης. Ενδυναμώνει και δίνει νέο περιεχόμενο στη ζωή των ενηλίκων. Δημιουργεί πολίτες που ξέρουν να διεκδικούν για τον εαυτό τους αλλά και για το κοινωνικό σύνολο. Αυξάνει τη δυνατότητα ενεργητικής συμμετοχής των νέων στη ζωή και την εργασία. Αποτελεί εν δυνάμει χώρο ανάπτυξης νέων κοινωνικών υπηρεσιών αυξάνοντας την απασχόληση. Μέσα από την εθελοντική προσφορά αντιμετωπίζεται ο ανθρώπινος πόνος και η δυστυχία, τα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα και υποστηρίζεται το κοινωνικό κράτος το οποίο απειλείται από τις επιπτώσεις της σημερινής οικονομικής κρίσης. Οδηγεί στη εσωτερική ολοκλήρωση του πολίτη-εθελοντή και στη συνολική μετεξέλιξη της κοινωνίας από άκρως ατομικιστικής σε κοινωνία αλληλεγγύης.⁴⁸

Για την επίτευξη όλων των παραπάνω συνιστάται η ενεργή συμμετοχή όλων. Για να ασχοληθεί κάποιος όμως με τον εθελοντισμό θα πρέπει να υπάρξει κίνητρο για παρότρυνση. Το κίνητρο με την σειρά του γεννά την διάθεση και θέληση να ασχοληθεί το άτομο ενεργά. Η διάθεση και η θέληση είναι τα σημαντικότερα στοιχεία που θα καταστήσουν κάποιον καλό εθελοντή.

Σχεδόν όλοι οι φοιτητές συμφώνησαν ότι θέλουν να ασχοληθούν με τον εθελοντισμό.

Δυστυχώς όμως όπως σε όλες τις ενέργειες ανακύπτουν εμπόδια, έτσι συμβαίνει και στον εθελοντισμό που τελικά τους οδηγεί να παραμείνουν στην ιδέα.

Σύμφωνα με τους φοιτητές, ως ανασταλτικοί παράγοντες για την μη ενασχόληση με τον εθελοντισμό θεωρούνται η έλλειψη εμπιστοσύνης στις υπάρχουσες μη κυβερνητικές οργανώσεις, η ελλιπής ενημέρωση, η ελληνική νοοτροπία και η προσωπικότητα ενός ατόμου. Σε μία έρευνα που διεξήχθη στο Καναδά ως παράγοντες περιορισμού του διαθέσιμου χρόνου για εθελοντική δράση αναφέρθηκαν η άγνοια του τρόπου εμπλοκής με τον εθελοντισμό, το οικονομικό κόστος, η έλλειψη παρότρυνσης, η αδυναμία δέσμευσης, η καταφυγή στον εύκολο εθελοντισμό με την προσφορά χρηματικού ποσού, και η έλλειψη επιπλέον χρόνου.⁴⁴

Η Νοσηλευτική επιστήμη είναι μία από τις κύριες επιστήμες που παροτρύνει κάποιον να ασχοληθεί με τον εθελοντισμό. Καθώς οι φοιτητές στη σχολή μαθαίνουν να καλλιεργούν την ενσυναίσθηση του πόνου που αισθάνεται κάποιος άλλος σε συνδυασμό με την επιθυμία να τον ανακουφίσουν. Αυτό είναι ένα συναίσθημα που αν δεν το καλλιεργήσουν οι φοιτητές δεν θα μπορέσουν να επιτελέσουν σωστά το έργο τους. Λαμβάνοντας υπόψη το πόσο αλληλένδετη είναι η νοσηλευτική επιστήμη με την καθημερινότητα, είναι φυσικό επακόλουθο το

γεγονός ότι ορισμένες ικανότητες και δεξιότητες χρησιμοποιούνται από τους φοιτητές για να βοηθήσουν το κοινωνικό τους περιβάλλον. Για παράδειγμα, δίνοντας τις πρώτες βοήθειες, σε περίπτωση ανάγκης, επιτελώντας έτσι ανεπίσημα εθελοντισμό.

Σήμερα περισσότερο από ποτέ, η ιδανική κοινωνία αλληλεγγύης και συνοχής έχει ανάγκη από ενεργούς πολίτες που θέτουν το «εμείς» πάνω από το «εγώ», την συλλογική επιδίωξη, πέρα από την ιδιοτέλεια και το ατομικό συμφέρον με σκοπό την ανταπόκριση στις ποικίλες ευαισθησίες, τα όνειρα και τις προσδοκίες των ανθρώπων για ένα καλύτερο αύριο.⁴⁹ Γιατί όπως αναφέρει και ο Albert Schweitzer *«Οι μόνοι ανάμεσά μας που θα 'ναι στ' αλήθεια ευτυχισμένοι, είναι αυτοί που θα 'χουν ψάξει και θα έχουν βρει πώς να βοηθούν τους άλλους».*

Αν και τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας δεν μπορούν να γενικευτούν, εντούτοις έδειξαν ότι οι ερωτώμενοι ως φοιτητές Νοσηλευτικής ενστερνίζονται την ιδέα της ανιδιοτελούς προσφοράς και της αλληλοβοήθειας. Αυτό προκύπτει μέσα από την βασική ιδέα της Νοσηλευτικής, όπου θεωρείται κυρίως ως «Λειτουργήμα» και λιγότερο ως επάγγελμα, με αποτέλεσμα η πλειοψηφία των νοσηλευτών να είναι ευαισθητοποιημένοι σε θέματα εθελοντισμού. Αφενός η αφύπνιση των φοιτητών ως προς την επιθυμία τους για την συμμετοχή σε προγράμματα εθελοντισμού είναι εμφανής,

αφετέρου υπάρχει ωστόσο πάντοτε μια απόσταση ανάμεσα στο τι δηλώνει ότι θα ήθελε ή τι θα μπορούσε να κάνει κανείς και στο τι όντως πράττει.

Εν κατακλείδι, η οικονομική κρίση φαίνεται να επηρεάζει και τον τομέα του εθελοντισμού. Οι απόψεις σε αυτό το θέμα διχάζονται, εφόσον ορισμένοι θεωρούν την κρίση «φίλο» του εθελοντισμού με αποτέλεσμα την συνειδητοποίηση της αναγκαιότητας της ύπαρξης του καθώς και την αύξηση της κινητοποίησής τους. Ως αντίποδα, ο εθελοντισμός θεωρείται ως «εχθρός» με ανάλογα αποτελέσματα, όπου πρωταρχικό ρόλο κατέχει η προσωπική ευημερία και η επαγγελματική τους αποκατάσταση.

Ο εθελοντισμός σαν έννοια συνδέεται άρρηκτα με τις ηθικές αξίες, τα ιδανικά και την παιδεία ενός λαού. Για την επεξήγηση του εθελοντισμού τα στάδια ανάπτυξης του παρομοιάζονται με τα στάδια της ανάπτυξης ενός σπόρου και της ανθοφορίας αυτού σε φυτό. Σύμφωνα με την γεωπονική επιστήμη για να προέλθει η άνθηση του φυτού ιδιαίτερη σημασία έχουν οι εσωτερικοί παράγοντες που επηρεάζουν τον καρπό. Έτσι και στον εθελοντισμό διακρίνονται οι αντίστοιχοι εσωτερικοί παράγοντες που υπόκεινται στην προσωπική βούληση και στην προσωπικότητα του εθελοντή. Κομβικό σημείο για τη βλάστηση του σπόρου είναι η διακοπή του από το λήθαργο, καθώς από το σημείο αυτό ξεκινά η επίδραση των εξωτερικών παραγόντων που αφορούν τις

συνθήκες ανάπτυξης του φυτού. Αντίστοιχα, και στον εθελοντισμό, η «διακοπή του λήθαργου» επέρχεται με την ενθάρρυνση των εθελοντικών πρωτοβουλιών μέσω των εξωτερικών παραγόντων που είναι η μεταλαμπάδευση της αξίας του εθελοντισμού στη νέα γενιά, αρχικά από τους γονείς και έπειτα από την πολιτεία. Με την ολοκλήρωση της παρούσας μελέτης φάνηκε ότι αρκετοί εν δυνάμει νοσηλευτές «ξύπνησαν από το λήθαργο», και έδειξαν ότι η «φωτοπερίοδος του εθελοντισμού», δηλαδή η συνεχής ενημέρωση και διαφήμιση καθώς και το «μικρόβιο» της Νοσηλευτικής βοηθούν στην «Ανθοφορία του Εθελοντισμού» την ενεργό συμμετοχή και στην διάδοση της ιδέας του. Αξίζει να αναφερθεί ότι κινητήριος δύναμη σε όλα τα στάδια είναι η προσωπικότητα και η θέληση του ατόμου, που συμβάλλουν σε ένα καλύτερο αύριο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Σταθόπουλος Π. Κοινωνική Πρόνοια. Εκδ., Έλλην, Αθήνα, 1995.
2. Κοκκινάκης Σ. Η εθελοντική προσφορά στη σύγχρονη κοινωνία. Εθελοντισμός, Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος, Αθήνα, 1996.
3. Herbert Weir Smyth. Aeschylus: «Prometheus bound». Eds., William Heinemann, London, 1926.
4. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας, Έργο: Μελέτη του Εθελοντισμού στην Ελλάδα. Διαδικτυακή σελίδα :

- http://online.neagenia.gr/FilesNeaGenia/volunteer_2.pdf Ημερομηνία πρόσβασης : 24/03/2012
5. Ζήσης Γ. Κρατισμός, κομματισμός και εθελοντισμός, 21/08/2008. Διαθέσιμο στο:
<http://www.solon.org.gr/index.php/2008-07-15-20-06-02/90-2008-07-15-14-59-11/211-2008-07-21-10-44-15.html>
Ημερομηνία πρόσβασης : 18/05/2012.
6. Ανθόπουλος Χ. Εθελοντισμός, Αλληλεγγύη και Δημοκρατία. Η Εθελοντική Δράση στη Συνταγματική Προοπτική. Έκδ., Οξύ, Αθήνα, 2000.
7. Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών-Υποστήριξη του Εθελοντισμού: Έκθεση του Γενικού Γραμματέα. Στο Υπουργείο Εξωτερικών, Θέσεις του ΟΗΕ για τον Εθελοντισμό. Με Αφορμή το 2001 ως «Διεθνές Έτος Εθελοντών». Αθήνα, Επιτροπή για τις ΜΚΟ, Υπουργείο Εξωτερικών. Διαδικτυακή σελίδα : <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/a08fc2dd-61a9-4a83-b09a-09f4c564609d/syne050901.txt>.
Ημερομηνία πρόσβασης : 18/05/2012.
8. Γεωργακόπουλος Θ. Ολυμπιακοί Αγώνες 2004. Ένα Φωτορομάντζο, Διαδικτυακή σελίδα : <http://www.georgakopoulos.org/work/non-fiction-story/athens2004/>
Ημερομηνία πρόσβασης : 18/03/2012.
9. Gantley M, Harding G, Kumar S, Tissier J. Introduction to qualitative methods for health professionals. In: Carter Y, Shaw S, Thomas C, **editors**. Master Classes in Primary Care Research Series. Royal College of General Practitioners, London, 1999.
10. Πολυώδυνης Π. Κοινωνική Πολιτική: Εθελοντισμός στην Κοινωνική Προστασία. 1η Έκδοση, Έκδ., Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2006.
11. Κορασίδου Μ. Οι άθλιοι των Αθηνών και οι θεραπευτές τους. Φτώχεια και φιλανθρωπία στην ελληνική πρωτεύουσα τον 19^ο αιώνα. Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών, Αθήνα, 1995.
12. Θεοχαρίδου Α. Εθελοντισμός και κοινωνία. Διαδικτυακή σελίδα : <http://theoharidou.blogspot.gr/2008/09/blog-post.html> Ημερομηνία πρόσβασης : 20/05/2012.
13. Αγοραστάκης Γ. Εθελοντισμός και νεολαία. Διαδικτυακή σελίδα : <http://www.istologos.gr/2008>
Ημερομηνία πρόσβασης : 19/04/2012.
14. Fahn A. Plant anatomy (3rd ed.). Eds., Pergamon, Oxford, 1982.
15. Niklas K. J. The evolutionary biology of plants. Eds., University of Chicago Press, USA, 1997.
16. Theissen G. & Saedler H. Plant biology: floral quartets. Nature 2001;409 (6819): 469-471.

-
17. European Volunteer Centre (CEV)
Διαδικτυακή σελίδα: www.cev.be
Ημερομηνία πρόσβασης: 09/03/2012.
18. Fernandez A. NGO's in South Africa: People's Participation and Development 1993; 15:39-50.
19. How important is volunteer work and volunteering?-Εθελοντισμός: Τι είναι εθελοντισμός;
Διαδικτυακή σελίδα: <http://www.cyfamplan.org/FamPlan/> Ημερομηνία πρόσβασης : 09/03/2012
20. Γιαννής Ν. Τι είναι η Κοινωνία Πολιτών. Εκδ., Κίνηση Πολιτών, Αθήνα, 2002.
21. Παναγιωτοπούλου Ρ.. Η Έννοια του Εθελοντισμού στη Σύγχρονη Ελληνική Κοινωνία και η Πρόκληση των Ολυμπιακών Αγώνων .
Διαδικτυακή σελίδα: http://www.vprc.gr/7/11/1_gr.html Ημερομηνία πρόσβασης : 29/11/2003.
22. Ορισμοί και αρχές Εθελοντισμού, 2009.
Διαδικτυακή σελίδα : <http://www.volunteeringaustralia.org/Greek.pdf> Ημερομηνία πρόσβασης : Ανάκτηση 24/03/2012.
23. Ζουμπής Κ, Λαβδανίτη Μ, Ιωαννίδης Α, Κατσαραγάκης Σ, Γκούβα Μ, Βασιλόπουλος Γ, Ζυγά Σ. Διερεύνηση των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας των επαγγελματιών υγείας σχετικά με τον εθελοντισμό. Μια μελέτη περίπτωσης. Το Βήμα του Ασκληπιού 2014;13 (1): 66-81.
24. Οι εθελοντές μας. Διαδικτυακή σελίδα : <http://www.bestrong.org.gr/el/bestrong/howyoucanhelp/involved/voluntarily/orvolunteers/> Ημερομηνία πρόσβασης : 26/03/2012.
25. Τσιρώνη Ν. Τιμή και Τίμημα, χορηγία, φιλανθρωπία, εθελοντισμός. Η ευθύνη του πολίτη απέναντι στη κοινωνία. Εκδ., του Φοίνικα, Αθήνα, 2009.
26. Study on Volunteering in the European Union Country Report Greece.
Διαδικτυακή σελίδα : <http://europa.eu/volunteering/el/>
Ημερομηνία πρόσβασης : 26/03/2012.
27. Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντισμού 2011, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.
Διαδικτυακή σελίδα : <http://www.neagenia.gr/frontoffice/>
Ημερομηνία πρόσβασης : 05/03/2012.
28. Παπαμιχαήλ Γ. Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και κυρίαρχη πολιτική, James Petras, Tina Wallace, Tessa Morris-Suzuki, Joachim Hirsch, The monthly Review Imprint, Αθήνα, 2005.
29. European Commission. The Commission and non-Governmental Organizations. Building a Stronger Relationship. Commission Discussion Paper. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2000. Διαδικτυακή σελίδα : http://ec.europa.eu/transparency/civil_society/ngo/intro_en.htm, Ημερομηνία πρόσβασης: 13/03/2015.
-

30. Fowler A. Non-Governmental Organizations as Agents of Democratization: An African Perspective. *Journal of International Development* 1993;5(3): 325-339.
31. Lyberaki A, Paraskevoopoulos C. Social capital in Greece. *International Conference on Social Capital Measurement*, London, 2002.
32. Papageorgiou D. Investigation of the attitudes of Greek Citizens against the Welfare State. Master Thesis, 2009.
33. Petras J. Μη κυβερνητικές οργανώσεις και κυρίαρχη πολιτική. *The monthly review imprint*, Αθήνα, 2005.
34. Piliavin JA, Callero P. Giving blood: The development of an altruistic identity. Baltimore, Johns Hopkins University Press, 1991.
35. Casiday R, Kinsman E, Fisher C, Bamba C. 'Volunteering and health: what impact does it really have? report to Volunteering England.' Διαδικτυακή σελίδα : www.volunteering.org.uk/hsc. Ημερομηνία πρόσβασης : 02/05/2012.
36. Eckstein S. Community as Gift –Giving: Collectivistic Roots of Volunteerism. *American Sociology Review* 2001;66(6):829-851.
37. Στυλιανίδης Ν. Δράσεις της Κοινωνίας Πολιτών σε Περιόδους Κρίσης; Η Επιστημολογική Διαδρομή ενός Ερευνητικού Εγχειρήματος. Στο Δ.Α. Σωτηρόπουλος (επιμ.), *Η Άγνωστη Κοινωνία Πολιτών*. Έκδ., Ποταμός, Αθήνα, 2004.
38. Edelman C, Mandle C. Health Promotion throughout the Life Span. Προαγωγή της Υγείας. Σε όλο το εύρος της ζωής. Επιμέλεια Ελληνικής έκδοσης, Φ. Μπαμπάτσικου, Ε. Πολυχρονόπουλος, Χ. Κουτής. 6^η Έκδοση, Εκδ., Παρισιάνου Α.Ε., Αθήνα, 2009.
39. Cocca-Bates K, Neal-Boylan L. Retired RNs: Perceptions of volunteering. *Geriatric Nursing* 2011;32(2): 96-105.
40. Μαργαριτίδου-Τιμπαλέξη Β. Εθελοντισμός ΜΚΟ, Κοινωνία των Πολιτών, Έκδ., Πρωτοβουλία Γυναίκα και υγεία, Αθήνα, 2004.
41. Ιωαννίδης Γ. Ο ρόλος του εθελοντικού τομέα στην τοπική πολιτιστική ανάπτυξη: Η περίπτωση της πόλης του Πειραιά κατά την περίοδο 1974-2000, τόμος Β, Διδακτορική διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Πειραιάς, 2002
42. Arrow K J. Gifts and exchanges. *Philosophy and Public Affairs* 1972; (1): 343-62.
43. Σκλιάς Π, Χουλιάρης Α. Η διπλωματία της Κοινωνίας των Πολιτών. Εκδ., Παπαζήση, Αθήνα, 2002.
44. Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Διαδικτυακή σελίδα : <http://news.in.gr/science->

technology/article/

Ημερομηνία

πρόσβασης: 15/05/2012.